



اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان

۳۰ آبان ۱۳۹۲



بنام خدا

گردشگری سیاه و فضاهاى آن در ایران به عنوان گردشگری مدرن

۱- پاکزاد آزادخانی ۲- سمانه یوسفی ۳- زینب یوسفی

۱- دانشجوی دکتری برنامه ریزی شهری دانشگاه علوم و تحقیقات تهران -مدرس دانشگاههای

ایلام - Email: pakzad540azad@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت جهانگردی موسسه آموزشی باختر

۳- کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری و منطقه ای

چکیده

گردشگری در دنیای کنونی به عنوان یک صنعت اساسی محسوب می گردد و درصد قابل توجهی از سرانه ناخالص کشورها را در بر می گیرد. در قرن ۲۱ صنعت گردشگری روند رو به رشدی را در بر گرفته است که با تحولات اقتصادی و ارتباطی جهان تغییر یافته و حالت کلاسیک خود خارج گشته است. یکی از انواع گردشگری که در عصر امروز مقبولیت یافته گردشگری سیاه یا تلخ می باشد که در عرصه صنعت توریسم به مرور جایگاه ویژه ای برای خود اختصاص داده است. گردشگری سیاه مفاهیمی چون گردشگری جنگ، گردشگری مصیبت های غیر عادی گردشگری ترس را در بر می گیرد. هویت این نوع گردشگری در کشور ما به درستی معنا نشده است. هدف از این پژوهش ارائه مفهوم مناسبی از گردشگری سیاه و فضاهاى گردشگری سیاه در ایران و اهمیت آن در جذب گردشگری است. این مقاله با روش توصیفی - کاربردی سعی دارد مفهوم صحیحی از گردشگری سیاه بیان کند و به معرفی انواع این فضاها، بازار یابی گردشگری سیاه، توریسم پایان جهان علاقه مندان به محیط زیست و تاثیرات آنها در صنعت توریسم و جذب گردشگر در ایران بپردازد. نتایج تحقیق نشان می دهد ایران دارای ظرفیت بالا و فضاها و محیط های زیادی در اقصی نقاط کشور برای دوستداران گردشگری سیاه و جذب آنها به عنوان یک گردشگری جدید می باشد، بیشتر این فضاها تا کنون ناشناخته مانده است.



اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان

۳۰ آبان ۱۳۹۲



ارزیان محیط زیست کلان

کلید واژه: فضاهای گردشگری، گردشگری جنگ، گردشگری سیاه، گردشگری مصیبت ها، گردشگری ترس،

توریسم پایان جهان

۱- مقدمه

۱-۱. بیان مسئله

گردشگری در قرن بیست و یکم در چارچوب نوآوری های فناوری، کارکردهای جدید مدیریتی و سیطره همه جانبه سرمایه داری، همراه با شکل گیری اقتصاد جهانی و کم رنگ شدن مرزهای سیاسی، تحولات بسیاری را در فضاهای جغرافیایی سبب شده است (ضرغام ۱۳۷۶، ۳۹۰). تأثیرات گردشگری در مکانها و فضاهای گوناگون مفهومی چند بعدی یافته است و فراتر از حوزه فرهنگ و اقتصاد عمل می کند. بررسی این تأثیرات از دیدگاه های گوناگون و در یک کلیت فراگیر، همچون مقاصد و اهداف گردشگری دائماً در حال تغییر و تحول اند. جریان ساده و سریع سرمایه داری در هدایت گردشگری به عنوان یکی از شیوه های کسب سود، گردشگری را در هر فضایی ممکن ساخته است، گردشگری مدرن باعث شده که بسیاری از ساختارها و ذهنیتهای توسعه کلاسیک فرو پاشد (پاپلی یزدی و سقایی ۱۳۸۵، ۶۲). برنامه ریزی برای جذب گردشگر در بازاری که به سادگی نمی توان در آن عرض اندام کرد سبب به کارگیری خلاقیت در طراحی تورهای جدید و فاصله گرفتن از تورهای کلاسیک شده است.

سازمان جهانی جهانگردی برای توسعه گردشگری نیز همین برنامه ها را تدارک دیده و تورهای جدیدی را طراحی کرده است. در واقع همین جذابیت های جدید در حالی که خیلی برجسته نیستند ولی به نوعی منحصر به فرد هستند، توانسته رونق قابل توجهی به این بازار ببخشد. تورهای سیاه، تور بلایا و تورهای معنوی از این دست هستند. طی سال های اخیر با افزایش مباحث تخصصی در حوزه گردشگری و گسترش ابعاد اقتصادی آن در کشورهای مختلف، انواع مختلفی از گردشگری و توریسم مطرح شده است که هریک ویژگی ها و مختصات و مقتضیات و ضروریات خود را دارد (کریمی ۱۳۸۶).

گردشگری سیاه یا تلخ (Dark Tourism) از نظر قدمت جایگاه ویژه ای را در تاریخ گردشگری دارا می باشد و این گردشگری به زمانهای بسیار دور باز می گردد.

«کولوسئوم» به عنوان نخستین آمفی تئاتر در رم، یکی دیگر از بدوی ترین برگزار کننده های گردشگری تلخ به شمار می رود. در قرون وسطی در این مکان اعدام ها در معرض عموم تماشاچی ها انجام می گرفت و پس از مدتی رومی ها در این استادیوم مراسمی برپا کردند که تماشاگران می توانستند نظاره گر جنگ میان افراد و حیوانات وحشی باشند. پس از آن، در دوران مدرنیته، گردشگری تلخ رواج بیشتری پیدا کرد و افراد برای باز دید از مناطق جنگ زده و مکان هایی که در آن قتل عام و درگیری انجام گرفته بود به شهرهای مختلف سفر کرده تا بیشتر با مفهوم مرگ و کشتارهای دسته جمعی آشنا شوند.

به عقیده کارشناسان فعال در صنعت جهانگردی، گردشگری تلخ به یکی از قطب های پرتعداد و رایج گردشگری تبدیل گشته و هر روز بر علاقه مندان به این نوع از گردشگری اضافه می شود. گردشگری تلخ زیر مجموعه های متعددی را در بر گرفته که جهانگردان با توجه به جذابیت های هر نوع از گردشگری و انطباق آن با سلیق فردی، به بازدید از مناطق می پردازند.

در این میان گردشگری جنگ در قرن ۲۰ یک زیرمجموعه ی مهم و اساسی در گردشگری های تلخ بوده است. چنانچه بررسی ها نشان می دهد. میلیون ها گردشگر هر ساله از مکان های تاریخی مربوط به جنگ در سراسر دنیا بازدید می کنند. عرضه و حتی